

Što knjižnice Sustava Znanstvenih Informacija (SZI) nude na web-u?

(podsustavi Biomedicina, Prirodoslovlje i Tehnika)

I. Pažur, dipl. bibliotekar
Institut Ruđer Bošković, Zagreb
ipazur@rudjer.irb.hr

Ministarstvo znanosti i tehnologije pokrenulo je u cilju informatizacije knjižnica projekt pod nazivom Sustav znanstvenih informacija (SZI) Republike Hrvatske kojim su trenutno obuhvaćena tri podustava: Biomedicina, Prirodoslovlje, Tehnika, a u planu je pokretanje i podsustava Društvenih znanosti kao i Humanistike.

Zajednički cilj ova tri podsustava je izgradnja informacijskog sustava koji će služiti kao podrška znanstvenom radu i edukaciji svih članova istraživačke i akademske zajednice Republike Hrvatske. Kao prvi pokrenut je 1995. godine podsustav Prirodoslovlje, a 1997. godine podsustavi Biomedicina i Tehnika. U okviru svakog podsustava okupljene su knjižnice koje u cjelosti ili djelomično pokrivaju srodno znanstveno područje, što je naznačeno i u samom imenu podsustava.

U sklopu projekata svaka knjižnica predstavljena je i svojim web stranicama. Zamišljeno je da se putem podsustava naprave početne stranice, relativno ujednačenog sadržaja, koje bi onda knjižnice same održavale, mijenjale i prilagođavale, u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama.

U ovom radu ukratko ću prikazati sadržajnu (informacijsku) ponudu web poslužioca samih podsustava i web poslužioca knjižnica koje se izdvajaju ponuđenim sadržajima, a također će biti riječi i o organizaciji informacija i vizualnom oblikovanju web poslužioca, s obzirom da su ti elementi međusobno neraskidivo povezani.

Sadržajna ponuda web stranica knjižnica svakako je povezana s profilom knjižnice i informacijskim potrebama njezinih korisnika. U sva tri podsustava najbrojnije su fakultetske knjižnice, a preostale članice su specijalne knjižnice. U okviru podsustava Prirodoslovlje okupljene su 24 knjižnice, Biomedicina obuhvaća 9, a Tehnika 24 knjižnice (tablica 1)

tablica 1: broj knjižnica članica podsustava prema tipu knjižnice

SZI	broj uključenih knjižnica	od toga su fakultetske	od toga su specijalne
Prirodoslovlje	24	15	9
Biomedicina	9	6	3
Tehnika	24	20	4
ukupno	57	41	16

Bez obzira na njihove specifičnosti i razlike, zajedničko fakultetskim i znanstvenim knjižnicama je

Pažur, Ivana

Što knjižnice Sustava Znanstvenih Informacija (SZI) nude na web-u? (podsustavi Biomedicina, Prirodoslovlje i Tehnika) // *Kemija u industriji: časopis kemičara i tehnologa*, 49 (2000), 9; 403-408

podržavanje, u većoj ili manjoj mjeri, obrazovanja svih članova znanstvene zajednice, a uz to i podržavanje istraživačkog rada matične ustanove.

Sve knjižnice, bez obzira na profil, moraju na svojem web poslužiocu korisnicima ponuditi tri osnovne grupe informacija:

1. opće informacije
2. informacije o fondu knjižnice (vlastiti fond knjižnice kao i drugi dostupni informacijski izvori)
3. novosti iz knjižnice

U opće informacije ubrajamo informacije kao što su adresa, telefon, mail, radno vrijeme, djelatnici i njihova zaduženja, upute i pravila za korištenje knjižničkog fonda i sl.

Ono što korisnike najviše zanima kada pristupaju web poslužiocu neke knjižnice jest njezin fond, odnosno informacijski izvori koji su korisnicima na raspolaganju.

U tom smislu online katalogi omogućili su uvid u fond najširem krugu korisnika, no ukoliko knjižnica već i nema online katalog, (imajući u vidu sve probleme vezane uz opremu i programsku podršku), svaka specijalna i fakultetska knjižnica trebala bi korisnicima ponuditi barem popis tekuće periodike. U posljednjih nekoliko godina elektronički materijali postaju nazaobilazan i ravnopravan dio knjižničkog fonda. Elektroničke verzije časopisa, novine, knjige, elektroničke arhive članaka, online baze podataka, i drugi izvori informacija u elektroničkom obliku također se trebaju nalaziti na knjižničnim web stranicama. Ovdje ubrajamo i selektirane izvore informacija iz različitih znanstvenih područja koji nam služe kao proširenje i nadopuna vlastitog knjižničkog fonda.

Naposlijetku, rubrika novosti iz knjižnice treba obavještavati posjetitelje o novostima u samoj knjižnici kao i na njezinom web poslužiocu. Ukoliko se redovito ne održavaju, ove stranice gube svoju svrhu stoga će njihova ažurnost jasno otkrivati održava li knjižnica svoje stranice redovito ili ne.

Podsustav Biomedicina (<http://salata.mef.hr/smk/biomed.htm>)

Na naslovnoj stranici (homepage) i ujedno jedinoj zajedničkoj stranici knjižnica članica podsustava Biomedicina, navedene su pripadajuće knjižnice, njihova adresa, telefon, e-mail, voditelj knjižnice i hiperveze na stranice samih knjižnica. (slika 1)

Ovdje se većinom radi o jednoj stranici načinjenoj za svaku pojedinu knjižnicu, na kojoj su samo opće informacije o poslovanju i fondu knjižnice (adrese, tel., mail, povijest, djelatnici, ustroj, korištenje fonda).

Dakle, sve knjižnice korisnicima nude opće informacije, no što se tiče prezentacije samog fonda, situacija je prilično loša. Jedino knjižnica Kliničke bolnice Osijek navodi i popis časopisa koje prima, no kako nije navedeno na koju godinu se popis odnosi, on gubi na informativnosti.

Fond svih knjižnica na projektu obuhvaćen je zajedno s biomedicinskom periodikom knjižnica srodnih područja u skupni katalog 33 knjižnice, a obuhvaća razdoblje od 1990 do 1998.godine. Trenutno nije omogućeno pretraživanje preko obrasca za pretraživanje, no takav katalog je upravo u izradi, što će svakako olakšati i ubrzati pretraživanje. Sadašnji katalog pruža uvid u godišta koja neka knjižnica posjeduje, no nije moguće vidjeti ukoliko nedostaju pojedinačni brojevi časopisa.

Tri knjižnice izdvajaju se vlastitim web stranicama načinjenim izvan stanica samog podsustava, i ujedno bogatijom sadržajnom ponudom: Središnja medicinska knjižnica Medicinskog fakulteta u Zagrebu, knjižnica Veterinarskog fakulteta u Zagrebu i knjižnica Kliničke bolnice Split.

Bogatom i raznovrsnom informacijskom ponudom prednjači Središnja medicinska knjižnica u Zagrebu (<http://www.mef.hr/smk/>). koja je ponudila sadržaje za tri grupacije svojih korisnika: stručne sadržaje za liječnike, nastavno osoblje i studente, te znanstveno-popularne sadržaje za najširi krug korisnika.

Osim općih informacija, korisnicima su ponuđeni online katalogi, online baze podataka unutar Centra za online baze podataka (CARNet), lista tekuće periodike, zatim selektirani informacijski izvori iz područja medicine na Internetu, informacije za studente (obavijesti i literatura), i knjižničare, elektronički časopisi, medicinski kongresi i društva, novosti iz knjižnice itd.

Pažur, Ivana

Što knjižnice Sustava Znanstvenih Informacija (SZI) nude na web-u? (podsustavi Biomedicina, Prirodoslovlje i Tehnika) // *Kemija u industriji: časopis kemičara i tehnologa*, 49 (2000), 9; 403-408

Također postoji mogućnost međubibliotečne narudžbe putem obrasca za narudžbu što ne nudi niti jedna hrvatska knjižnica.

Vrlo vrijedna i korisna je nacionalna biomedicinska bibliografska baza podataka (Biomedicina Croatica) koju održavaju Središnja medicinska knjižnica u Zagrebu i INDOK centar Opće bolnice "Sv. Duh" iz Zagreba. Baza obuhvaća radove hrvatskih autora tiskane u zemlji i inozemstvu u svim vrstama publikacija kao i sve publikacije iz tog područja objavljene u Hrvatskoj u razdoblju od 1986. do 1995. godine.

Knjižnica Veterinarskog fakulteta u Zagrebu iznimka je po tome što svoje stranice nudi samo na engleskom jeziku, ali i po tome što nigdje nema telefonskog broja knjižnice. Uz neke opće informacije o knjižnici i njenom fondu, ponuđena je lista tekuće periodike, knjige u izdanju fakulteta i tek ponešto korisnih hiperveza na Centar za online baze podataka (CARNet) i neke knjižnice.

Slična situacija je i na stranici knjižnice Kliničke bolnice Split gdje su uz Centar za online baze podataka (CARNet), ponuđene neke korisne hiperveze kao što su npr. kratice časopisa indeksiranih u Index Medicusu.

Stranicu s aktualnim novostima iz knjižnice nudi samo Središnja medicinska knjižnica u Zagrebu.

Slika 1 - Sustav znanstvenih informacija - Biomedicina (<http://salata.mef.hr/smk/biomed.htm>)

Podsustav Prirodoslovlje (<http://priodo.irb.hr/>)

Naslovna stranica podsustava Prirodoslovlje na kojoj je samo logotip podsustava i hiperveza za izbor jezika (hrvatski ili engleski), korisnike vodi na stranicu gdje su ponuđene hiperveze na informacije o projektu i o knjižnicama članicama projekta, zatim hiperveze na informacije vezane za knjižničarstvo, elektroničke časopise i knjige, referentnu literaturu na Internetu, Centar za online baze podataka (CARNet) i kao najvažnije, skupni online katalog časopisa, knjiga, doktorata, magisterija i diplomskih radova iz fondova sudjelujućih knjižnica. (slika 2)

Za sve knjižnice načinjene su stranice grupirane u tri glavne grupe.

1. informacije o knjižnici (lokacija, radno vrijeme, osoblje, knjižnični fond)
2. novosti iz knjižnice
3. online katalozi (katalozi, elektronički časopisi, online baze podataka i ostale korisne informacije kao što su izdavači, online referentna literatura i sl.)

Danas su na web poslužiocu Prirodoslovlja neke knjižnice prisutne s tim inicijalnim stranicama koje se održavaju na nivou podsustava, neke knjižnice su same preuzele održavanje svojih stranica, a neke knjižnice su izradile vlastite, potpuno zasebne stranice.

Pažur, Ivana

Što knjižnice Sustava Znanstvenih Informacija (SZI) nude na web-u? (podsustavi Biomedicina, Prirodoslovlje i Tehnika) // *Kemija u industriji: časopis kemičara i tehnologa*, 49 (2000), 9; 403-408

Vlastite stranice izrađuju knjižnica Instituta Ruđer Bošković, knjižnica Instituta za oceanografiju i ribarstvo iz Splita, knjižnica Instituta za fiziku i knjižnica Biološkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu.

Slika 2 - Sustav znanstvenih informacija - Prirodoslovlje, skupni katalog (<http://prirodo.irb.hr/>)

Informacijski najbogatiji i najobimniji web poslužilac od oko 1500 web stranica, održava knjižnica Instituta Ruđer Bošković koja je u taj posao krenula još 1994. godine, nalazeći snažnu podršku unutar same ustanove, kao i volju zaposlenih knjižničara. Sadržaj web stranica prvenstveno je usmjeren na zadovoljavanje informacijskih potreba znanstvenika instituta, te ostalih članova akademske zajednice, iz područja kemije, fizike, biologije, biomedicine, matematike i znanosti o okolišu.

Informacijski izvori sistematizirani su u osam glavnih skupina:

1. knjižnici
2. informacijska služba
3. znanosti na internetu
4. izobrazba, upute i podrška korisnika
5. pretraživanje
6. online katalogi
7. elektronički izvori
8. novosti

Korisnicima su ponuđene informacije o fondu knjižnice i druge raznovrsne informacije počevši od informacija o radnom vremenu i uslugama knjižnice, preko lokalnih i regionalnih informacijskih izvora, pretraživača Interneta, elektroničkih knjiga i časopisa, online baza podataka i kataloga, online referentne literature, znanosti na Internetu pa do tjednog rasporeda događanja na institutu i cjelovitog teksta godišnjeg izvještaja instituta.

Poseban naglasak stavljen je na projekt "Sustav znanstvenih informacija" -podsustav Prirodoslovlje" (projekt MZT), Centar za online baze podataka (projekt CARNet-a) i Hrvatsku znanstvenu bibliografiju (projekt MZT) na koje postoje hiperveze (linkovi) sa svih stranica.

Ukupan fond knjižnice (knjige, časopisi, doktorski i magistarski radovi) dostupan je putem online kataloga (<http://nippur.irb.hr/hrv/catalogs.html>) kao i lista tekuće periodike (<http://nippur.irb.hr/secure/hrv/plista.html>) s hipervezama na elektroničke verzije časopisa. Novost je pretraživa baza časopisa uključenih u citatne indekse Instituta za znanstvene informacije (Institute for

Scientific Information): Arts & Humanities Citation Index, Current Contents, Science Citation Index i Social Science Citation Index.(<http://nippur.irb.hr/hrv/isi>) i baza elektroničkih časopisa na Internetu "Elektronische zeitschriften" koju su pokrenule njemačke knjižnice i za koju podatke prikupljaju bibliotekari iz 90 njemačkih knjižnica i knjižnica IRB-a. Baza nudi oko 6500 znanstvenih časopisa iz svih područja, a od toga oko 1500 naslova je besplatno. (<http://knjiznica.irb.hr/ezb>)

U okviru stranica Znanosti na Internetu ponuđena je, između ostalog, i stranica za kemiju (<http://nippur.irb.hr/hrv/kemija/kemija.html>) sa selektiranim korisnim hipervezama iz tog područja: kemijski web poslužioi, elektroničko izdavaštvo s listom besplatnih časopisa na Internetu, elektroničke arhive i besplatne kemijske baze podataka, zatim društva, udruge, organizacije i ustanove, virtualna referentna zbirka, edukacija iz kemije, skupovi, usenet grupe pa do zanimljivosti. (slika 3)

Knjižnica također održava najcjelovitiji indeks hrvatskih knjižnica na web-u (<http://nippur.irb.hr/hrv/crolibs.html>) grupiranih prema vrsti i s opaskom o mogućnosti pretraživanja fonda (OPAC ili lista časopisa i sl.). što je važno pomagalo pri pretraživanju i međubibliotečnoj razmjeni.

Slika 3 - Znanost na Internetu - Kemija (<http://nippur.irb.hr/hrv/kemija/kemija.html>)

Knjižnica Biološkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu (<http://hirc.botanic.hr/sbk/sbk-home.html>) nudi sadržaj časopisa Acta Botanica Croatica od 1996. do 1999. godine, knjižnica Instituta za oceanografiju i ribarstvo (Split) (<http://www.izor.hr/hr/knjiznica.html>) nudi, uz neke korisne hiperveze, informacije vezane za njihov časopis Acta Adriatica, knjižnica Instituta za fiziku (<http://www.ifs.hr/ifs/ifs/biblioteka/biblioteka-h.html>) nudi PACS klasifikaciju za fizičare i online kataloge monografija i časopisa.

Iako je većina knjižnica zadržala web stranice u okviru web poslužioa Prirodoslovlja neke od njih dopunile su i proširile svoju informacijsku ponudu ponajprije korisnim linkovima iz znanstvenih područja koja pokrivaju.

Knjižnica Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta nudi listu farmaceutskih časopisa na Internetu, knjižnica INA-e nudi katalog normi, katalog interne patentne dokumentacije i bibliografiju djelatnika INA-e.

Sve knjižnice Prirodoslovlja imaju stranicu s online katalogima gdje su vlastiti katalogi knjižnica i skupni katalog Prirodoslovlja, a tu su i hiperveze na online časopise i Centar za online baze podataka (CARNet), Hrvatsku znanstvenu bibliografiju i sl.

Centralna kemijska knjižnica Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu napravila je dosta

Pažur, Ivana

Što knjižnice Sustava Znanstvenih Informacija (SZI) nude na web-u? (podustavi Biomedicina, Prirodoslovlje i Tehnika) // *Kemija u industriji: časopis kemičara i tehnologa*, 49 (2000), 9; 403-408

promjena na svojim stranicama, te ih proširila i informacijski obogatila korisnim hipervezama iz kemije, a ponuđena je i zbirka studentskih udžbenika.

Većina knjižnica ima predviđenu stranicu s novostima, no samo tri knjižnice nude zaista aktualne obavijesti (Centralna kemijska knjižnica Prirodoslovno matematičkog fakulteta u Zagrebu, Središnja matematička knjižnica Prirodoslovno matematičkog fakulteta u Zagrebu, Knjižnica Instituta Ruđer Bošković)

Podsustav Tehnika (<http://szitehnika.cc.fer.hr/>)

Na nekoliko zajedničkih stranica podsustava Tehnika ponuđene su informacije o projektu i knjižnicama koje sudjeluju, zatim skupni katalog časopisa, novosti i korisne veze iz područja tehnike (elektronički časopisi, baze podataka, Internet arhive korisne inženjerima i znanstvenicima, izabrani elektronički članci i news grupe). (slika 4)

Slično kao i kod podsustava Biomedicina, svaka knjižnica ima samo jednu stranicu gdje su ponuđene opće informacije: adresa i radno vrijeme, o knjižnici, djelatnici knjižnice i lista časopisa gdje je moguće vidjeti koja godišta knjižnica posjeduje, te koje knjižnice imaju isti naslov.

Budući da knjižnice sudionice izravno ne sudjeluju u održavanju svojih web stranica, ne možemo ove web stranice smatrati knjižničnim web poslužiocem u pravom smislu te riječi.

Izuzetak su: Središnja knjižnica Fakulteta računarstva i elektrotehnike u Zagrebu, knjižnica Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu i knjižnica Građevinskog fakulteta u Splitu koje održavaju vlastite i sadržajno bogatije web poslužioce.

Knjižnica Građevinskog fakulteta u Splitu (<http://www.gradst.hr/library/index.htm>), predstavlja najnovija izdanja fakulteta, knjige i skripte za nastavu, studentima nudi upute i uvjete korištenja građe, zatim elektroničke časopise: "International journal for engineering modelling" i "Mladi građevinar", katalog periodike s linkovima na elektroničku verziju časopisa i prinove knjiga po mjesecima. Osim što nudi raznovrsne materijale ova knjižnica redovito održava svoje stranice stoga su one najažurnije unutar podsustava Tehnika.

Knjižnica Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu

(<http://www.fesb.hr/fesb/bib/bibli.htm>), uz opće informacije o knjižnici, nudi listu tekuće periodike i prinove časopisa, Centar za online online baze podataka (CARNet) i nešto korisnih linkova iz područja knjižničarstva.

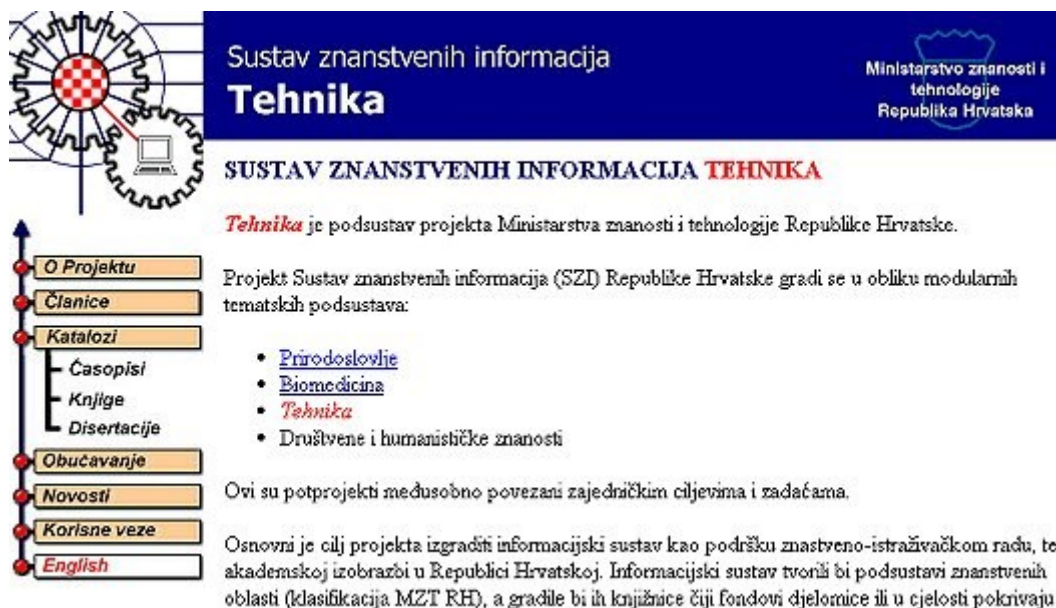
Središnja knjižnica Fakulteta računarstva i elektrotehnike u Zagrebu

(<http://www.fer.hr/hr/1/ferlib.html>), osim općih informacija o radu knjižnice nudi još online katalog časopisa i knjiga kojeg osim ove knjižnice nude još samo knjižnica Fakulteta prometnih znanosti u Zagrebu i knjižnica Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu.

Niti jedna knjižnica nema rubriku novosti, a stranica novosti na web poslužiocu podsustava sadrži zastarjele obavijesti iz 1999. godine.

Jedino knjižnica Građevinskog fakulteta u Splitu, iako nema predviđenu rubriku za novosti, na naslovnoj stranici obavještava o novostima u knjižnici.

Slika 4 - Sustav znanstvenih informacija - Tehnika (<http://szitehnika.cc.fer.hr/>)

Ponudeni sadržaji

Ako promotrimo koje i kakvu vrsta sadržaja nude knjižnice sva tri podsustava, zamjetno je da većina knjižnica svoju ponudu svodi samo na pružanje najosnovnijih informacija.

Naslovne stranice samih podsustava imaju ulogu "ulaza" ili "uvoda" u knjižnice članice projekta, no one nikako ne mogu nositi ili preuzeti ulogu njihovog knjižničnog web poslužioca, naročito u slučaju kada se radi samo o jednoj jedinoj stranici kao što je to kod podsustava Biomedicina i Tehnika. Knjižnice podsustava Prirodoslovlje pružaju nešto širi spektar informacija kroz prije navedene osnovne grupe.

Online katalozi pružaju uvid u fond knjižnica, ponajprije u periodičke publikacije koje su najvažniji dio fonda knjižnica iz područja prirodnih znanosti.

Nažalost, još nisu završeni skupni katalozi monografskih publikacija podsustava Biomedicina i Tehnika.

Vrlo je malen broj knjižnica koje nude listu tekuće periodike što je od izuzetne važnosti za korisnike. Još je manji broj knjižnica koje nude elektroničke verzije časopisa i/ili selektirane izvore elektroničkih informacija iz znanstvenog područja kojeg pokriva njezina matična ustanova. Elektronički materijali koji se nude na Internetu, iako dostupni većini knjižnica kao i velikom broju njihovih korisnika, još nisu prepoznati kao sastavni dio fonda knjižnice.

Alarmanтна je situacija u vezi sa stranicama novosti koje su, ako uopće postoje, najčešće neažurne ili je stranica čak prazna, "u radu", što korisnika nedvojbeno upućuje da se na web poslužiocu knjižnice gotovo ništa ne radi ili da je knjižnica troma i u njoj nema ništa novog (obično jedno uvjetuje drugo). Za vrstu ponuđenih sadržaja može se reći da prevladavaju web poslužiocu s hipervezama na druge izvore na Internetu. Tek poneke knjižnice nude i vlastite elektroničke sadržaje kao što su online verzije izdanja matične ustanove, vlastite baze podataka, bibliografije i sl.

Naposlijetku vezano uz kvalitetu ponuđenih sadržaja recimo nešto i o ažurnosti web stranica koja je bitan kriterij pri procjeni vrijednosti web poslužioca.

Web stranice su dinamičan medij podložan stalnim promjenama, stoga je najlakši dio posla napraviti web stranicu, no konstantno održavanje određuje svrhu njezinog postojanja. Datum posljednje promjene svakako treba biti naveden na svim stranicama web poslužioca.

Glavna zamjerka stranicama svih podsustava u svezi je s njihovim neodržavanjem. Stranice podsustava Biomedicina nigdje nemaju naveden datum posljednje promjene, pa tek stalni posjetitelji mogu uočiti da su na naslovnoj stranici napravljene manje promjene, (na listu knjižnica sudionica

projekta nedavno je uključena knjižnica Kliničke bolnice Split) dok su ostale stranice ostale potpuno iste.

Organizacija informacija i vizualno oblikovanje

Organizacija informacija usko je povezana s vizualnim oblikovanjem; pri izradi web stranica bilo kojeg web poslužioca uvijek moramo imati na umu oba ova elementa, uskladiti ih i postići njihovu ravnotežu.

Svaka web stranica osim pružanja informacije služi i kao sredstvo vizualne komunikacije.

Iako korisnici posjećuju neki web poslužilac prvenstveno radi ponuđenih informacija, vrlo je važno ponuđene informacije dobro organizirati u sistematičnu i preglednu cjelinu u kojoj će se korisnik lako snalaziti i brzo pronalaziti tražene informacije.

Za orijentaciju na web poslužiocima služe nam prvenstveno navigacijski elementi .

Kod web poslužilaca s više stranica navigacijski elementi moraju se nalaziti na svakoj stranici i omogućavati povratnu vezu između stranica jer će samo tako stranice tvoriti konzistentnu cjelinu jednog web poslužioca.

U organizaciji informacija na web poslužiocima podsustava korišteni su navigacijski elementi (izbornici) smješteni uglavnom na lijevoj margini i/ili na vrhu i dnu stranice stoga se korisnik može orijentirati bez većih poteškoća. Problemi se pojavljuju kod dodjeljivanja "naslova" izbornicima koji će nedvosmisleno upućivati korisnika na sadržaje iza njih. U tom pogledu novost su, kod hrvatskih knjižnica, "padajući izbornici" Središnje medicinske knjižnice u Zagrebu koji otkrivaju što se nalazi iza glavnih izbornika.

Stranice također ne trebaju biti prenatrpane sadržajima bilo tekstualnim (Klinička bolnica Split), ili grafičkim jer to otežava čitanje; a sadržaji trebaju biti grupirani u manje logičke cjeline.

Jedinstvenosti web poslužioca svakako doprinosi i ujednačeno vizualno oblikovanje stranica.

Iako hiperveze vrlo često vode sa stranica knjižnica na druge web poslužioce, vlastite stranice knjižnice trebaju imati definiran prepoznatljiv vizualni identitet proveden kroz sve stranice.

U tom smislu vrlo dobar primjer su stranice knjižnice Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, knjižnica Instituta Ruđer Bošković, Središnja medicinska knjižnica u Zagrebu i knjižnica Građevinskog fakulteta u Splitu.

Knjižnice podsustava Prirodoslovlje također imaju prepoznatljiv vizualan identitet, no samo kao pripadnice istog podsustava.

Nejedinstveno vizualno oblikovanje stranica istog web poslužioca ostavlja dojam rascjepkanosti i doprinosi dezorijentaciji posjetitelja.

U vizualnom dojmu bilo kojeg web poslužioca, bitnu ulogu ima naslovna stranica koja treba biti sadržajno i vizualno dobro organizirana. Za naslovne stranice podsustava Prirodoslovlje i Tehnika može se reći da korisnicima putem izbornika daju uvid u sadržajnu organizaciju, a logotip podsustava i ujednačeno vizualno oblikovanje svih stranica upućuju korisnika gdje se nalazi. Na kućnoj stranici Tehnike trebalo bi još dodatno poraditi na boljoj i atraktivnijoj organizaciji samog teksta.

Nimalo vizualno upečatljiva je naslovna stranica Biomedicine, a sadržajna organizacija svedena je na običnu listu knjižnica.

Knjižnice Instituta Ruđer Bošković i Fakulteta Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu nude vizualno prepoznatljive i jednostavne naslovne stranice otkrivajući temeljnu informacijsku strukturu sitea.

Kod Knjižnice Instituta Ruđer Bošković primjećuju se problemi u organizaciji samog poslužioca, ponuđene cjeline nerijetko nejasno govore korisniku što se krije iza njih, tako da je navigacija kroz mnogobrojne stranice otežana. Tako velik poslužilac izuzetno bogatih sadržaja, svakako bi valjalo temeljito reorganizirati i redizajnirati.

Vizualno efektne stranice, no sadržajno vrlo siromašne, ima knjižnica Grafičkog fakulteta u Zagrebu. Unatoč nekim izuzecima knjižnice bi svakako trebale poraditi na definiranju svog vizualnog izgleda, na boljoj organizaciji informacija, kao i na sadržajnom obogaćivanju ponude svojih web poslužioca. No, kako je održavanje web stranica prilično zahtjevan posao, a imajući u vidu nedovoljna informatička znanja, nedovoljnu opremljenost, nedovoljnu podršku unutar vlastitih ustanova i nedovoljan broj osoba zaposlenih u knjižnicama, stranice nekih knjižnica nisu se mogle razviti u onom opsegu kako je to zamišljeno.

Budući da Internet i u Hrvatskoj postaje nezaobilazan dio svakodnevice i da će sve više korisnika u potrazi za informacijama svraćati na knjižnične web poslužioce, činjenica je koju bibliotekari nedvojbeno moraju uzeti u obzir.

Projekt Sustav znanstvenih informacija Ministarstva znanosti i tehnologije, bitan je korak u izgradnji informacijskog sustava, osobito u smislu dostupnosti fonda knjižnica putem online kataloga. Web poslužioći podsustava prvi su korak uopće u širem predstavljanju hrvatskih knjižnica na web-u, no knjižnice ipak moraju krenuti dalje i prići ozbiljnoj izgradnji i razvijanju vlastitih web poslužioća. Knjižnice koje imaju samo jednu stranicu u okviru podsustava trebale bi što prije krenuti u izradu vlastitih stranica i/ili obogaćivanje sadržaja stranica u okviru podsustava jer korisnici već danas očekuju puno više od općih informacija. Na prvom mjestu očekuju online kataloge preko kojih će moći pretraživati knjižnični fond, te elektroničke materijale, što se osobito odnosi na elektroničke verzije časopisa.

Knjižnice kao ustanove koje selektiraju i organiziraju tiskanu građu, također će za svoje korisnike morati selektirati i organizirati mnogobrojne informacijske izvore na Internetu, osobito one vezane za određena znanstvena područja. U suprotnom će ih korisnici zaobilaziti i potrebne informacije pronalaziti na drugim web poslužiocima.

Web kao suvremen medij putem kojeg se svakim danom predstavlja sve više raznih ustanova, institucija, usluga i djelatnosti, knjižnice ni u kom slučaju ne smiju zanemariti jer će ih inače doslovno "pregaziti vrijeme".

Literatura:

1. Lynch, P. Ten fundamentals of web design. <http://patricklynch.net/viz/index.html>
2. Pažur, I. Knjižnice u Hrvatskoj na web-u // *Kemija u industriji*, 48 (1999) 199-202